

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Slutrapport förprojektering

Slutrapport förprojektering

Projektnamn: KulturKraft Nord

Projektnummer (fylls i av projektansvarig):2010-3070059

Sammanfattning (max 2 A4-sidor)

KulturKraft Nords upprinnelse är behovet av en samlad kompetensutveckling för scenkonstbranschen i Norrland. En kvalitativ kompetensförsörjning är en grundförutsättning för verksamheters utveckling, den enskilda utövarens möjligheter att möta arbetsmarknadens krav och regionens potential att uppnå de kulturpolitiska målen. Behovet av och bristen på kompetensutveckling är inget regionalt fenomen, utan hänger bl.a. ihop med en vidgad kulturarbetsmarknad. Detta ska i sammanhanget inte förstås som enbart en fråga om en större mångfald konstnärliga uttryck, utan om en förskjutning från fasta anställningar till frilansuppdrag, från institutioner till projekt och från en avgränsad yrkesidentitet till idén om konstnären som entreprenör. Vi har att göra med ett strukturellt problem på (inter)nationell nivå, med en pågående branschomvandling som får konsekvenser för yrkesverksamma individers kompetensförsörjning på kulturområdet och därmed deras möjligheter att utvecklas i takt med arbetsmarknadens krav. Det finns dock en viktig skillnad mellan Norrland och övriga Sverige, nämligen att det är förhållandevis svårt att locka yrkesverksamma till regionen och få dem att stanna kvar, oavsett om de är uppvuxna i eller inflyttade till Norrland. Detta är det andra sakförhållande som KulturKraft Nord söker svara mot.

När idén om en förprojektering för KulturKraft Nord först växte fram bland branschföreträdare var det med syftet att motverka det man identifierat som ett regionspecifikt problem: att det är svårt för individer i scenkonsten att verka och utvecklas i Norrland. Detsamma gäller, har förprojekteringen kunnat konstatera, verksamma inom ton och film. Norrland borde nationellt sett vara en intressant arbetsmarknad för verksamma inom scen, ton och film. Att det inte är så tycks bl.a. bero på outvecklad samverkan inom och mellan branscher, projekt, program och verksamheter. Det bidrar till begränsade möjligheter för den enskilde att utvecklas och medför att den regionala kulturarbetsmarknadens status sänks. Det saknas både kompetensutveckling och kontaktytor. Vad man måste ta i beaktande när man talar om Norrland är också de geografiska avstånden. Med stora avstånd krymper arbetsmarknaden. Det är svårt, i vissa fall omöjligt, att vara bosatt i en kommun och arbeta i en annan. De fysiska mötesplatserna är färre. Avstånden försvårar nätverksbyggande, vilket i sin tur leder till färre arbetstillfällen. Man bör också ha i åtanke de ökade kostnader som följer med stora avstånd, både för individer och för verksamheter som tvingas lägga en större del av sin totala budget på turnéer och därför har mindre pengar över för kompetensutveckling. Sammantaget riskerar detta

att leda till stagnation på arbetsmarknaden, med få arbetsplatser, liten rotation och mindre impulser utifrån. Det i sin tur skapar svårigheter att hävda branschens värde och potential inför politiker, näringsliv, medborgare etc. Ändå kräver en relativt sett "liten" bransch med begränsat publikunderlag och låg nationell genomslagskraft en mycket stor rörlighet, möjligheter till utbyten och samarbeten inom regionen. Ursprungsantagandet - att samordnad kompetensutveckling i hela Norrland för yrkesverksamma inom kultursektorn kan vara ett kraftfullt sätt att bemöta de beskrivna problemen på - har bekräftats och fördjupat under förprojekteringen.

Initiativet till Kulturkraft Nord kom från befintliga samarbeten och nätverk med verksamhet i samtliga norrlandslän: Teatercentrum Norra Regionen, Teaterförbundet Regionråd Nord och Norrscen. Den ursprungliga målgruppen för projektet var således de yrkesverksamma individer som dessa verksamheter representerade, dvs. personer från scenkonstbranschen. På ett tidigt stadium kopplades dock Trygghetsrådet TRS in som projektägare och huvudman, och med följde en tydlig koppling till de ESF-finansierade projekten KulturKraft Syd och KulturKraft Väst, också de med TRS som huvudman. Ett av förprojekterings undersyften har som ett resultat av detta varit att undersöka om projektets målgrupp såväl som dess samverkansparter ska utvidgas och utökas. Så har också skett. Förprojekteringen inleddes med att tillsätta en utvidgad samverkansgrupp med bred branschrepresentation. Utredarnas använde sig av såväl kvalitativa och kvantitativa metoder i sin omvärldsanalys: branschmöten, intervjuer, enkäter, swot-analyser och materialinsamling och -analys av bl.a. policydokument, projektbeskrivningar, verksamhetsberättelser, kultur- och regionalpolitiska skrivelser och rapporter. Ett av resultaten av denna analys blev att målgruppen även kom att innefatta yrkesverksamma individer inom film- och tonområdet. För en lista över alla som varit involverade i förprojekteringen, antingen det har varit som parter i samverkansgruppen eller som en aktiv del av kartläggningen/omvärldsanalysen, se bilaga 1.

Förprojekteringen har resulterat i två ansökningar om genomförande, till ESF i Mellersta respektive Övre Norrland. Målet med KulturKraft Nord i ett genomförande är att det etableras en varaktig plattform för samordnad och samfinansierad kompetensutveckling i hela Norrland. Det ska vara både möjligt och önskvärt för yrkesverksamma individer inom scen, ton och film att stanna kvar, förbli sysselsatta och fortsätta utvecklas professionellt i de fyra norrlandslänen. En mångfald verksamheter med god arbetsmiljö och organisationskultur inom scen, ton och film ska finnas kvar eller uppstå och utvecklas i den norra regionen. På branschnivå handlar målet om att förbereda sig för en föränderlig framtid, som ställer höga krav på samordnad kompetensutveckling för att Norrland ska kunna uppvisa och erbjuda en attraktiv bransch för scen, ton och film: utåt, mot medborgarna, och inåt, mot verksamma i branschen och potentiella nya aktörer.

Förprojekterings resultat

Förprojekteringen syftade till att kartlägga behovet av och möjligheterna till samordnad kompetensutveckling för scenområdet i Mellersta Norrland. Ett undersyfte

var att undersöka om projektet vid ett genomförande kan/bör vidgas till att innefatta fler områden än scenkonst samt genomföras i hela Norrland, alltså de båda ESF-regionerna Mellersta och Övre Norrland. Konkret handlade det om att kartlägga samspelet mellan branschens aktörer, inkl. högskola och arbetsförmedling, samt att komma med förslag på hur samverkan kan utvecklas och utvidgas till att innefatta nya verksamheter/sektorer, inte minst de kreativa näringarna. Behovet av kompetensutveckling som det formuleras av såväl arbetsmarknaden och yrkesverksamma individer i regionen skulle undersökas och dokumenteras. Till sin hjälp hade utredarna bl.a. de frågeställningar som fanns listade i den beviljade ansökan.

Resultatet av förprojekteringen är som tidigare nämnt att två ansökningar om genomförande ställts till ESF i Mellersta respektive Övre Norrland, med målet att etablera en varaktig plattform för samordnad och samfinansierad kompetensutveckling i hela Norrland för yrkesverksamma individer inom scen, ton och film. Förprojekteringen har kunnat konstatera att det finns goda möjligheter för branschen att växa och öka i betydelse för närliggande näringar och tillväxten, inte minst i glesbygd, med hjälp av strategisk kompetensförsörjning. Det som saknas i nuläget är inte i första hand kompetensutveckling i form av enskilda utbildningstillfällen. De flesta i projektets tänkta målgrupp har idag någon tillgång till kompetensutveckling. Kvaliteten på och utbudet av kompetensutveckling, liksom kontinuiteten och tillgängligheten, varierar däremot kraftigt från år till år samt mellan områden, yrken och platser. Vad KulturKraft Nord gör är att över yrkes-, verksamhets-, genre- och länsgränser koppla ihop yrkesspecifik kompetensutveckling med verksamheters konstnärliga och organisatoriska utveckling och utforma kompetensförsörjningen efter regionala och branschmässiga förutsättningar. Genom kartläggningen vet vi att intresset för och behovet av ett sådant branschövergripande initiativ på kompetensområdet är stort. Förprojekteringen har utrett vilka kompetensbehov som finns både hos individer och inom branschen. Kartläggningen mynnade ut i en aktivitetsplan med kompetensutveckling för målgruppen samlad under tre huvudrubriker: "Organisationsutveckling, ledarskap, styrning", "Konstnärlig utveckling baserad på yrkesrelaterad spetskompetens" samt "Entreprenörskap/utveckling av kulturella näringar". För en redovisning av kartläggningens enkät- och intervjudel samt en beskrivning av innehållet i aktivitetsplanen, se bilaga 2.

Vid sidan av de planerade aktiviteterna riktade mot målgruppen har förprojekteringen identifierat ett flertal områden av yttersta vikt för att ett genomförande ska bli verklighet. Dessa områden har ibland inneburit ny och angelägen kunskap på området – kunskap som kan vara till gagn för såväl den regionala som den nationella branschen, men också för policy- och idéutveckling inom och/eller utanför ESF. Här vill vi särskilt lyfta två sådana områden:

1. Ett projekt – två sökområden

I Norrland finns en lång tradition av samverkan över länsgränserna både i konstnärliga, kompetensutvecklande och kulturpolitiska frågor. Såväl institutioner

som enskilda kulturarbetare och kulturentreprenörer verkar och samverkar över hela Norrland genom turnéverksamhet, samarbeten kring produktioner, facklig verksamhet och kulturpolitiska strategier. Under förprojekteringen stod det klart att scen- ton och filmbranschen inte går att definiera som just en bransch om man inte innefattar samtliga fyra län. Den kritiska massan för projektets målsättning uppnås först vid ett genomförande i hela Norrland. I enkätsvar från såväl individer som arbetsplatser förmedlades samma åsikt; en gemensam kompetensutveckling kräver ett samarbete som innefattar samtliga norrlandslän. Därför har två olika ansökningar (med samma innehåll) lämnats in till ESF i Mellersta och Övre Norrland. Vid ett positivt besked i båda regionerna och under förutsättning av ett samordnat projekt över regiongränserna, kan kostnaderna för såväl projektledning, resor och köp av tjänster komma att minskas betydligt. Om Kulturkraft Nord genomförs som ett interregionalt projekt, i stället för två regionala projekt, ökar synergieffekterna och kostnadseffektiviteten markant. Vid ett positivt besked från bara en av Norrlands ESF-regioner kommer projektet att kunna genomföras som ett pilotprojekt för att utveckla och undersöka hur en samlad kompetensutveckling för hela Norrland kan bedrivas och organiseras på sikt. KulturKraft Nord är i unikt i sin ambition att integrera två ESF-sökområden i ett och samma projekt. Den länsövergripande aspekten överensstämmer med den pågående regionaliseringen av kulturlivet och kan leda till en översyn av möjligheterna till liknande modeller på fler områden. För ett samlat resonemang kring detta, se bilaga 3.

2. Branschlogiken vs. programlogiken och den s.k. frilansproblematiken

KulturKraft Nord vänder sig till yrkesverksamma inom scen, ton och film och innefattar alla anställningsformer - institutionsanställda, fria professionella grupper och företag, frilansare med eller utan egen firma, personer i ledande positioner etc. Ett av delmålen med förprojekteringen har varit att besvara frågan om exakt hur många individer projektets primära målgrupp innefattar samt vilka dessa personer är och var de är anställda. En fråga som visat sig omöjlig att besvara. Branschlogiken och programlogiken är helt enkelt inte överensstämmande. Kultursektorn inhyser en rad olika anställningsformer, med en arbetsmarknad väsensskild från de flesta andra sektorer så till vida att det sällan går att applicera fasta kategorier som "anställd", "egenföretagare" eller "arbetslös" på kulturarbetare. En betydande del av KulturKraft Nords primära målgrupp fångas istället upp av frilansbegreppet. Kulturbranschen kommer alltid att bestå av en stor frilansmarknad på grund av sin projektorienterade karaktär. De tänkta deltagarna i ett genomförande är av dessa anledningar inte knutna till en specifik arbetsplats. Det går dessutom inte att på förhand detaljplanera vilken individ som ska delta i vilken kompetensaktivitet, eftersom de flesta kulturarbetares yrkesliv präglas av snabba omställningar och ibland fysiska flyttar. För mer information om hur KulturKraft vill lösa de praktiska aspekterna av detta dilemma, se bilaga 4. Vi menar att resonemanget ovan kan få konsekvenser för hur framtida arbetsmarknadsprojekt som inte fångas upp av nuvarande programlogik inom ESF kan utformas. Utvecklingen mot en lätttrölig och projektorienterad arbetsmarknad har kultursektorn levt med i decennier. Erfarenheter från KulturKraft kan bidra till att utveckla en modell för hur andra branscher på väg mot en liknande arbetsmarknadsstruktur kan arbeta med kompetensförsörjning.

Jämställdhetsintegrering

I förprojekteringsens arbete med jämställdhetsintegrering har KulturKraft Nord bl.a. utgått från Europaparlamentets resolution om lika behandling av män och kvinnor och lika tillgång till scenkonsten (2008/2182INI), där man fastslår att bristande jämställdhet mellan kvinnor och män är ett vanligt och varaktigt tillstånd inom scenkonsten och att det därför är av största vikt att noggrant analysera de mekanismer som ger upphov till denna bristande jämställdhet. Principen om att jämställdhet mellan kvinnor och män "ska gälla alla aktörer inom scenkonsten, alla konstformer, alla olika strukturer (produktion, sändning och utbildning) samt alla verksamhetsområden (den konstnärliga, tekniska och administrativa verksamheten)" har en direkt motsvarighet i hur KulturKraft Nords syfte, målgruppssammansättning och aktivitetsplan är tänkt att se ut vid ett genomförande. KulturKraft Nord arbetar inte med jämställdhet bara därför att det är ett skallkrav. Tvärtom är frågan i högsta grad aktuell på kulturområdet. Samverkansgruppen som den ser ut under förprojekteringsfasen besitter redan kunskaper på området genom sina respektive verksamheter. Arbetet med jämställdhetsintegrering i ett genomförande kommer att bygga vidare på dessa och andra branschspecifika projekts lärdomar och metoder.

Jämställdhet har varit ett centralt tema i förprojekteringsens kartläggning. Man har undersökt brister och problem, styrkor och möjligheter inom scen-, ton- och filmområdet i Norrland genom en swot-analys med samverkansgruppen, se bilaga 5. Två utbildningar för och med samverkansgruppen har genomförts på temat – den första i regi av ESF:s processtöd för jämställdhet i Mellersta Norrland, den andra under ledning av genusvetaren Lisa Lindén som bl.a. har arbetat som utvärderare i KulturKraft Väst. Kort kan sägas att kartläggningen i övrigt har sökt att täcka in kvantitativa såväl som kvalitativa aspekter av jämställdhet och övriga maktordningar såsom etnicitet och funktionalitet.

I genomförandet kommer det att bli mycket viktigt med fortsatt utbildning, inte bara riktad mot målgruppen, utan också av och med samverkans- och styrgruppen. Det handlar om att hitta gemensamma begreppsdefinitioner samt motverka slentrianmässiga och ofta felaktiga antaganden om och mytbildningar i den egna branschen. En viktig slutsats som dragits under förprojekteringen är att jämställdhetsbegreppet måste kompletteras med ett makt- och genusperspektiv. Genusperspektivet är ett viktigt verktyg när man ska tolka insamlad statistik eller utvärdera projektets kompetensutvecklingsaktiviteter. När man talar om kultur blir frågan dessutom mer komplex än i många andra näringar: Det går inte att begränsa varken problemformuleringar eller åtgärder till den interna organisationen. Den interna nivån av jämställdhetsarbetet är tvärtom inbegripen i en intrikat väv med den externa verksamheten, och med publiken framför scenen. Detta kanske enklast uttryckt i de analytiska verktygen eller åtgärdsområdena: För?, Med?, Av?, Om?, Hur? Och Vad? måste finnas med som ett slags raster i utformandet och utvärderingen av alla projektaktiviteter.

Tillgänglighet för personer med funktionshinder

I arbetet med förprojekteringen och i ansökan om genomförandehinder har man säkerställt att inga hinder ska föreligga för personer med funktionshinder att söka tjänster i projektorganisationen, ingå i styr-, samverkans- och referensgrupp eller delta som målgrupp i någon av projektets aktiviteter. Detta ställer krav på både den fysiska och den sociala tillgängligheten och förutsätter såväl tillgänglig information som tillgängliga lokaler, vilket framför allt blir en utmaning i de fall projektaktiviteter anordnas i lokaler som tillhör deltagande aktörer. Än så länge är nämligen långt ifrån alla scener och kulturverksamheter i Norrland (och övriga Sverige) tillgänglighetsanpassade. På så vis kan KulturKraft Nord å andra sidan bidra till att sätta fokus och press på förhållandet i kulturbranschens fysiska arbetsmiljö. För att säkerställa att all information, kommunikation och fysiska möten är tillgängliga kommer processtöd för tillgänglighet att kopplas in för stöd och ev. utbildning under ett eventuellt genomförande. Utgångspunkten är alltid att projektet vinner på tillgänglighet – det handlar om ett ömsesidigt lärande där alla erfarenheter är värdefulla för framtida kunskaps- och metodutveckling på området och där slutresultatet blir bättre kultur till nytta för alla medborgare.

Projektets samverkansparter representerar en rad verksamheter och individer som på olika sätt arbetar med att tillgängliggöra Norrlands kulturliv. Här finns alltså en värdefull kompetens som kan komma projektet till godo vid sidan om processtödet. Generellt kan sägas att Norrland ligger relativt långt fram när det gäller tillgänglighet på kulturområdet – om inte i praktiken så i alla fall i ambitionen. Förprojekterings tillgänglighetsarbete har till stor del handlat om att kartlägga och knyta kontakter med projekt, verksamheter och individer som arbetar med frågan regionalt och i viss mån nationellt.

Programkriterier (samverkan, strategisk påverkan, lärande miljöer och innovation)

Strategisk påverkan

I förprojekteringen har nyckelpersoner på alla nivåer från hela branschen, såväl lokalt och regionalt som nationellt, deltagit. Det strategiska påverkansarbetet har riktat sig både inåt, mot de deltagande organisationerna, och utåt mot arbetsmarknadens parter och närliggande branscher genom intervjuer, skrivelser, enkäter och möten. Samverkansmodellerna och uppslutningen från branschen har varit en utmärkt grund och förutsättning för det strategiska påverkansarbetet, både under förprojekteringen och på lång sikt. Påverkansarbetet inåt, mot de deltagande organisationerna, bygger bl.a. på den information som förprojekteringen skickat ut om det kommande projektet och de enkätfrågor och svar som förprojekteringen inhämtat. KulturKraft Nord's förprojektering har också skapat förbättrade förutsättningar för branschen att även i andra sammanhang agera gemensamt, t.ex. med turnéproblematiken i norrlandslänen, den pågående/kommande regionaliseringen av kulturlivet och arbetet med regionernas kulturplaner.

Projektägaren Trygghetsrådet TRS arbetar kontinuerligt med utveckling av verksamheter och individer och utarbetar nya metoder för att hantera de problem som uppstår i samband med omställningen av arbetsmarknaden. Erfarenheter från förprojekteringen har bidragit till att Trygghetsrådet TRS fått ytterligare kunskaper om Norrlands specifika problematik på kulturområdet och även visat vägen för en kommande utveckling av och inom branschen i norr. Genom ett nära samarbete med KulturKraft Syd och KulturKraft Väst, som ju också har Trygghetsrådet TRS som huvudman, har kunskaper och erfarenheter från deras pågående projekt inlemmats i arbetet med förprojekteringen, ex. skillnader och likheter i målgruppens behov och analys av skiftande regionala förutsättningar. Information om ett eventuellt genomförande av KulturKraft Nord har genom dessa båda projekt spridits till såväl målgrupp som samverkansparter i Västra Götaland och Skåne. Vidare har arbetsmarknadens parter och Arbetsförmedlingen Kultur har varit engagerade i förprojekteringen och enkäter, information och kunskap har spridits genom deras kanaler. Sammantaget betyder det att den problemformulering och behovsanalys som KulturKraft Nord bygger på har fått bred spridning och fäste redan innan ett eventuellt genomförande inleds. Det finns en hög beredskap inom branschen att hållbarhets projektet vid ett genomförande och en större medvetenhet om kompetensutvecklingens betydelse inom ex. offentlig förvaltning, det civila samhället och näringslivet.

Lärande miljöer

Under förprojekteringen har delar av målgruppen för KulturKraft Nord besvarat en enkät med frågor kring varje enskild individs behov av kompetensutveckling. Frågorna behandlade också jämställdhet, tillgänglighet, mångfald och rent strategiska frågeställningar kring det kommande projektet. Svaren visade tydligt att erbjudande om kompetensutveckling genom KulturKraft Nord kan vara en avgörande faktor för att personer ska välja att stanna kvar i Norrland. Resultatet från enkäten tydliggjorde även att många upplever att de inte får den kompetensutveckling de behöver i dagsläget, och saknar mötesplatser för lärande, såväl inom sin eget län och skrä som interregionalt och mellan verksamheter och yrkeskategorier. Att som individ ställas inför frågan vad man verkligen behöver för kompetensutveckling leder i bästa fall till att man börjar reflektera kring sina egna behov och önskemål, och kan både få till följd att man ställer krav på arbetsgivaren och att man tar ett ökat eget ansvar för sin egen och arbetsplatsens utveckling.

Norrlands branschverksamheter, samverkansparterna, besvarade även en mer övergripande enkät skriftligt och/eller muntligt genom intervjuer. Frågeställningarna satte fokus på varje verksamhets specifika behov av kompetensutveckling med siktet inställt på verksamhetsutveckling. Under de samverkansmöten som genomfördes under förprojekteringen erbjöds samverkansgruppen en föreläsning med genusvetare Lisa Lindén kring jämställdhet, swot-analyser kring skallkraven samt nätverksbyggande och kompetenshöjande diskussioner kring regional kulturpolitik, strategi i kompetensutvecklingsfrågor, erfarenheter från KulturKraft Syd och KulturKraft Väst samt allmän branschkunskap. Eftersom aktörerna kom från skilda verksamheter och län gav mötena även möjlighet till intern kunskapsöverföring.

Såväl enskilda individer som verksamheter har under förprojekteringen erbjudits inflytande och delaktighet i processen inför ansökningarna om ett KulturKraft Nord. Förprojekterings förankring i Trygghetsrådet TRS främjar i sig lärande miljöer på flera nivåer, genom projektets och projektägarens betoning av samverkan över yrkes-, verksamhets-, bransch- och sektorsgränser. I förprojekteringen har ett delmål varit att undersöka och beskriva hur man kan knyta ihop den kontinuerliga kompetensutvecklingen på individnivå med verksamhetsutveckling och därmed skapa förutsättningar för ett varaktigt lärande.

Samverkan

Samverkan mellan olika aktörer i kulturbranschen i Norrland har varit själva kärnan i förprojekteringen. Bakom ansökan om genomförande står ett i princip enat kulturliv med deltagare från regionens kulturinstitutioner, organisationer som företrädar det fria kulturlivet, olika konstellationer av fria konstnärer samt företag och bolag inom de kulturella näringarna. På nationell nivå samverkar projektet med bland andra arbetsmarknadens parter (Teaterförbundet, Svensk Scenkonst m.fl.), Dansalliansen, Musikalliansen och Teateralliansen kring frågor om formerna för de frilansande kulturarbetarnas anställningar samt deras kompetensutvecklingsbehov.

Den bakomliggande tanken och det övergripande syftet med KulturKraft Nord är att skapa en varaktig plattform för kompetensutveckling och samverkan inom branschen i hela Norrland. När det gäller genomförandet av de olika aktiviteterna i projektet finns redan många olika samverkansmodeller och konstellationer. Eftersom de deltagande parterna är de som står för den främsta expertisen inom sitt respektive område är det självklart att projektorganisationen utformar aktiviteterna i nära samarbete med dem. En viktig komponent i alla KulturKraft-projekt är de möten som sker under själva aktiviteterna. Där får deltagare från olika delar av branschen på ett naturligt sätt möjligheter att träffas och lära känna varandra. Utvecklingen av nya och befintliga nätverk är en av de uttalade huvudmålsättningarna med projektet, med ökade möjligheterna till nya uppdrag och en stärkt försörjningsbas för individerna till följd.

Uppföljning under förprojekteringen

Löpande under förprojekteringen har utredarna med hjälp av enkäter, intervjuer och möten försökt säkerställa att behoven av kompetensutveckling är väl definierade, att de engagerade samverkansparterna är relevanta för projektet samt att de planerade aktiviteterna under ett genomförande motsvarar behoven hos både individer, verksamheter, branschen och regionen. Förprojekteringen har också vinnlagt sig om att försöka definiera under vilka perioder som branschen har möjlighet att avsätta tid för kompetensutveckling. Många producerande och turnerande verksamheter har arbetstoppar vid olika tider på året, många frilansare och entreprenörer likaså.

Erfarenheter från KulturKraft Syd och KulturKraft Väst har implementerats i förprojekteringen. Frågeställningar kring aktiviteter mot målgrupp (antal individer per tillfälle, lokalbehov, resekostnader mm), samverkansparternas sammansättning, budget och kostnadsberäkningar har utredarna kunnat följa upp och jämföra med de

två andra KulturKraft-projekten. Under förprojekteringen har uppföljningen av ett kommande KulturKraft Nord, liksom uppföljningen av de pågående KulturKraft Syd och KulturKraft Väst, varit uppe till diskussion på Trygghetsrådet TRS möte med företrädare för branschen. Såväl nationellt som regionalt finns ett lika stort intresse som behov av samlad kompetensutveckling för branschen. Olika scenarion, tänkta huvudmän, ytterligare synergieffekter och finansiering har dryftats. Alla KulturKraft-projekt löper ut inom några år och arbetet med att hitta varaktiga lösningar efter ESF-finansieringens slut är högprioriterat. Vid förprojekteringsens samverkansmöten har såväl ett genomförande av projektet som tiden efter ett eventuellt genomförande varit en återkommande diskussionspunkt. Under hösten 2011 kommer såväl samverkansparter som referensgrupp/personer att mötas för att diskutera hur man redan nu kan börja sondera och planera för en stadigvarande konstruktion och lösning för norrlandslänens samlade kompetensutveckling efter projekttidens slut.

Andra erfarenheter som ni vill dela med er av

KulturKraft Nord har redan från start haft en tydlig branschförankring, som vidgats och fördjupats under förprojekteringen. Det har inte bara varit en viktig premiss för arbetet med kartläggningen, utan ökar dessutom KulturKraft Nords chanser till fortlevnad även efter det att ett eventuellt ESF-finansierat genomförande är till ända. Det betyder också att förprojekteringen har fyllt ett syfte oavsett om ansökan om genomförande blir prioriterad eller ej. Kartläggningen har byggt vidare på branschens omvärlds- och behovsanalys och samtidigt försett projektets nyckelaktörer med en tydlig idé och struktur att utgå från när man fortsätter arbetet med att skapa samordnad kompetensutveckling för regionens individer och verksamheter. KulturKraft Nord har aldrig haft för avsikt att konkurrera med eller ersätta andra, befintliga initiativ på området. Istället vill man komplettera, sammanföra och förstärka redan existerande (aktörer för) kompetensförsörjning i Norrland. Genom förprojektets och sedermera genomförandets flexibla upplägg och ambition att fortleva efter projektperiodens slut kan nya idéer stärkas, utvecklas och förvaltas inom ramen för KulturKraft Nord, eller få hjälp av KulturKraft Nord med att integreras i andra verksamheter.

En annan framgångsfaktor med anknytning till resonemanget ovan har varit den för förprojekteringen så viktiga samverkansgruppen. Gruppen har haft en anpassbar och dynamisk sammansättning, som försökt att kombinera rättvis och heltäckande representation gällande regional tillhörighet och branschanknytning med frivilligt engagemang. Modellen har gett mervärden i form av nya nätverk, ökad kunskap om varandra och om regionen, större samsyn kring problemformuleringar och lösningar samt en god struktur för vidare spridning av förprojekteringsens resultat. Genom KulturKraft Nord har branschen fått tillfälle att visa att man kan stå enad kring ett verksamhets- och länsövergripande projekt. Det skapar förutsättningar för att även i andra sammanhang agera gemensamt som en kraftfull och trovärdig samtalspart.

Att vara två personer som delar på arbetet som utredare under förprojekteringen har visat sig mycket lyckat. Det gav möjlighet till vidare diskussioner och gemensam problemlösning, och medförde ett större kontaktnät och större tillgång till tidigare

erfarenheter. Avgörande är också att båda utredarna hade gedigen kunskap om branschen och erfarenhet av projektplanering, budgetering och ansökningsförfarande.

KulturKraft Nord har också haft hjälp av faktorer som projektet och utredarna inte styr över. Här tänker vi främst på att KulturKraft på många sätt är ett projekt i tiden, med den pågående regionaliseringen av kulturlivet, ökat fokus på betydelsen av kreativa och kulturella näringar (inte minst i Norrland) för regional tillväxt och attraktivitet samt den positiva uppmärksamhet som systerprojekten KulturKraft Väst och Syd har erhållit för sin pilotverksamhet. Det sistnämnda, alltså den tydliga anknytningen till övriga KulturKraft-projekt, har överhuvudtaget varit en stor styrka. De har fungerat som vägvisare och utgjort en slags grovskiss över såväl branschens rådande infrastruktur som hur en lyckad konstruktion för kompetensutveckling kan se ut. Trots att projekten på många punkter skiljer sig åt är det desto mer som förenar oss, inte minst den gemensamma målgruppen och projektägaren. Därför har KulturKraft Nord haft tillgång till ett ovanligt stort och vittomfattande nätverk för spridning av förprojekterings resultat. Att KulturKraft Väst och Syd båda befinner sig i sitt genomförande och kan visa på mycket goda resultat fungerar också legitimitetsskapande för KulturKraft Nord.

Vad har då fungerat mindre bra? KulturKraft Nord skiljer sig från andra ESF-projekt genom att det riktar sig till branschen i samtliga norrlandslän och därför griper över två ESF-regioner. Mycket tid gick åt till att ta reda på basinformation inför ansökningsförfarandet (ska vi söka i en region eller två, ska budgeten delas upp eller ej, finns det samordning mellan regionerna och hur ser den i så fall ut, osv.). Ansökningsomgångarna i Övre och Mellersta Norrland var bara delvis synkroniserade, vilket innebär att projektstart och projektslut skiljer sig åt mellan regionerna. Eftersom KulturKraft Nords målsättning är en samlad kompetensutveckling för hela Norrland innebär detta att verksamhet kan starta i januari 2012 i Övre Norrland men först i februari 2012 i Mellersta Norrland. Tidsskillnaden innebär i praktiken att enbart 16 månader av totalt 18 månader i bästa fall kan nyttjas för gemensamma aktiviteter, vilket givetvis påverkade planeringen av projektet.

Förprojekteringstiden var första april till sista september. Sommarmånaderna juni, juli och augusti visade sig vara omöjliga för möten, intervjuer eller andra kontakter med målgruppen och branschen p.g.a. sommaruppehåll eller semestrar. Detta innebar i princip att april och maj var de enda månader som fanns till förfogande för kartläggning, intervjuer, samverkansmöten mm. Resterande tid (juli – september) ägnades åt de kommande ansökningarna samt implementering och spridning av desamma. Under denna tidspress fick vissa delar utgå, som t ex möten med referensgrupp. Utöver projektiden har Norrlands geografi varit en utmaning. Eftersom förprojekteringen har finansierats av ESF Mellersta Norrland har alla aktiviteter genomförts i denna region. Samtidigt är samverkansgruppen liksom projektets målgrupp fördelad över hela Norrland. Långa restider och brister i infrastrukturen har präglat såväl aktiviteter genomförda inom ramarna för förprojekteringen som frågan om hur man kan utforma en plattform för gemensam

kompetensförsörjning vid ett genomförande som är realistisk i hänsyn till ekonomi, logistik och tidsplanering. Samtidigt har svårigheterna kopplade till regionens avstånd och hur branschens aktörer är fördelade över de fyra norrlandslänen varit en drivkraft i arbetet med förprojekteringen: Det är ju just detta sakförhållande som KulturKraft Nord vill svara mot! Att det är svårt att samlas och mötas över läns- och i vissa fall kommungränser gör behovet av ett projekt som sätter gemensamma lärmiljöer, kontaktytor och nätverk i centrum, och dessutom budgeterar för detta, så mycket större.

Svarsfrekvensen från målgruppen har varit ganska låg. Detta förutsågs för övrigt i den analys som låg till grund för förprojekteringen, och som föreslog en modell med möten och utbildning för en referensgrupp bestående av yrkesverksamma individer för att motverka just detta förhållande. En satsning som alltså inte kunde genomföras p.g.a. av den korta förprojekteringstiden.

Kontaktpersoner

Den 1 oktober avslutar förprojekterings utredare Kristina Kalén och Eva Gustafsson sitt uppdrag. För framtida kontakt med KulturKraft Nord och mer information om projektet hänvisar vi därför i första hand till Robert Karlsson, Trygghetsrådet TRS. E-post: robert@kulturkraftsyd.se. Tel: 070-5302507